

BISERICA SI SCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLĂRĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 100 Lei
Pe jumătate de an . . . 50 Lei

Apare odată în săptămână: **Duminica.**

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada Eminescu N-rul 18.
Telefon pentru oraș și județ: 266.

Nr. 202/1926.

Ordin circular.

Biroul Sfântului Sinod al sf. Biserici autocefale ort. române din București ne comunică sub Nr. 25/926 următoarele:

„Și până când Sfântul Sinod va avea ocazie a stabili definitiv formula de pomenire a membrilor familiei regale la sf. slujbe în conformitate cu noile legi votate de „Adunarea Națională” — aflăm necesar a dispune în înțelegere cu factorii țării, ca pomenirea să se facă astfel: d. e. la „Ectenia Mare” „Pentru Preainălțatul și de Hristos iubitorul Regele nostru Ferdinand I. și soția sa Regina noastră Maria, — pentru Alteța sa principele Mihai, moștenitorul tronului și principesa mamă Elena, — pentru principele Nicolae și principesa Ileana... Domnului să ne rugăm.

Comunicăm acest ordin spre a se aduce urgent la cunoștința Cucernicilor Preoți spre conformare.

Arad, la 16 Ianuarie 1926.

Dr. Grigorie Gh. Comșa m. p.
Episcopul Aradului.

Episcopul nostru a cercetat poporul din Micălaca.

Credincios programului Său, P. S. Sa Episcopul nostru a Dr. Grigorie Gh. Comșa, merge pe drumul apostoliei și cercetează cu vreme și fără vreme pe credincioșii noștri din eparhia Aradului. Astfel că urmându-și drumul cu zorul de până acum, în scurtă vreme P. S. Sa va putea mulțumi lui Dumnezeu că L-a învrednicit să și cunoască frumoasa dieceză și în mod topografic, dar mai cu seamă psihologic.

Duminică 17 Ianuarie anul Domnului 1926 P. S. Sa cercetează poporul nostru din frunțașă comună Micălaca.

Comuna Micălaca este situată în nemijlocita apropiere a orașului Arad. Ea este locuită de țărani români, harnici, muncitori și însuflețiți pentru credința noastră precum și de progresul cultural al lor. Ei sunt păstoriți de doi preoți vrednici: Ioan Ardelean și Ioan Marșeu. În activitatea și lactul lor pastoral acești doi preoți sunt mult ajutați de soțiile lor, două preotese bune și de model, cari au o înrâurire covârșitoare asupra conduitei soților lor. Ambele și-au primit educația de preotese bune la case preoțești, una este fica părintelui Mihulin, iar cea mai tineră fica părintelui Ardelean din Erdeiș.

Umăr la umăr, preoții noștri din Micălaca cari vețuiesc la olaltă într'o armonie plăcută, fac lucruri bune în comuna păstorită de ei. Nu e multă vreme de când a dat destinației sale, o casă culturală care ca edificiu poate sta pe o stradă din oricare oraș. Aici se va ține școală cu adulții și frații preoți își vor pregăti, ucenici, cari să paralizeze acțiunea sectarilor.

Sfârșesc această mică inciziune informativă și continuăm cu vizitația P. S. Sale părintelui Episcop. La orele 8¹/₂, dimineața părintele Episcop — ca totdeauna — cu voce bună și bucuros că și cercetează păstoriții pleacă la Micălaca întovărășit de dnii: Mihai Păcățian, Traian Vătan, Dr. Nicolae Popovici, Ioan Cioară și Simion Stana. Pe o vreme cu bură întrăm în comună în 3 trăsuri. Dangătul lugubru al clopotelor atrage lumea spre biserică. P. S. Sa coboră la locuința părintelui Areelean, iar preoțimea din suită și cei din loc fac pregătirile în sf. biserică pentru sf. liturghie, unde sosește și P. S. Sa fiind întâmpinat de preoțime și poporul din Micălaca la ușa bisericii. Se începe și decurge sf. liturghie cu multă evlavie. Pontifică P. S. Sa asistat de protopopii: M. Păcățian, Tr. Vătan preoții: Dr. N. Popovici, S. Stana, Ioan Ardelean, Ioan Marșeu și părintele diacon episcopesc I. Cioară. În cursul sf. serviciu P. S. Sa împăr-

tășește darul preoției diaconului Ioan Laza ales preot în Seleuș. Răspunsurile liturgice le cântă precis și cu evlavie, corul condus de un țaran din loc.

La priceasnă părintele Ardelean bineven-tează pe P. S. Sa prin următoarea cuvântare binsimțită:

Preasfințite Domnule Episcop!

Prea grațioase Părinte!

Nu pot să ținuesc nemărginita bucurie, carea — împreună cu noi păstorii sufletești — o simte în-treg poporul din aceasta comună, văzând în mijlocul nostru pre acel neobosit Apostol și Părinte, care în persoana Presfinței Voastre, cutrierea satele locuite de credincioșii bisericii noastre străbune vestindu-le ca Apostolul Pavel:

„Că voiesc să știți cât de mare luptă țin pen-pentru voi... și pentru aceia cari n-au văzut fața mea în corp, — ca să se mângăie inimile lor unite fiind în iubire — și ca să fți deplin luminați spre cuno-ștința misterului lui Dumnezeu ș'a lui Cristos în cari sunt ascunse toate comorile înțelepciunii ș-ale cuno-știnței“..

Dreptaceea, înainte de-a Vă mulțumi că ne-ați dat astăzi și nouă prilejul să ne îmbogățim din ace-nea comori neprețuite a Evangheliei Mântuitorului Cristos — vestite cu atâta putere și căldură din par-tea P. S. Voastre, Vă rog cu supunere să binevoiți a-mi da voie să fac o scurtă dare de seamă asupra stării sufletești din aceasta comună.

Ținând seamă de cuvintele unui mare pedagog că: „Vremurile noastre au nevoie de oameni în cari principiile cele vecinice ale adevărului ș'a dreptății să stee neclintite ca stâncă“... noi preoții am căutat prin cuvântările noastre să câștigăm astfel de oameni pentru biserica Mântuitorului.

Dacă nizuințele noastre n'au ajuns încă întru toate scopul dorit, nu se poate semna în dauna po-popului nostru din aceasta comună, care până în ziua de astăzi a rămas credincios bisericii sale străbune păstrând frumoasele ei datini și așezămintele ei sfinte.

Cauza neajunsurilor sufletești este a-se căuta în duhul vremurilor cari fac pe oameni prea iubitori de sine, adâncindu-se în cele trecătoare a lumii ace-steia, slăbind astfel din inimi dragostea Evanghe-lica învățată de Mântuitorul.

Călătorul pe mare adese-ori are prilej se vadă cărduri de rândunele — cari obosite de drum se sprijinesc cu aripilor una pe alta în sborul lor. — Acest sprijin frățesc lipsește dintre oamenii călători în drumul vieții acesteia.

Acest sprijin bazat pe iubirea de-a proapelui, ne-ar ajuta pe toți să ajungăm la țărnul dorit al Mântuirii sufletești.

Iată Preasfințite și bunul nostru Părinte! în scurtea cuvinte a Evanghelistului „Cred Doamne, ajută necredinței mele“ se poate contopi darea mea de seamă asupra stării sufletești a credincioșilor pă-storiți de noi.

În numele poporului de aici, care cu mic și mari au alergat să afle mângăiere sufletească în sfaturile înțelepte ale P. S. voastre — vă rog să primiți adâncă noastră mulțămă pentru purtarea de grije părintească și osteneala carea a-ți depus-o împărtășindu-ne de înalta vizită a P. S. Voastre.

Iar noi Vă promitem, că în toată vremea vom urma drumul care P. S. voastră ni-l va arăta drumul care duce la Hristos.

Întru mulți ani Stăpâne!

P. S. Sa părintele Episcop Grigorie, ros-tește o predică foarte bine reușită. P. S. Sa vorbește cu multă competență despre Zahau care deși încărcat cu toate bunătățile pământești a simțit un mare gol în sufletul său, ardea de dorul să vadă pe Cristos, care dădea lumină orbilor, picioare ologilor și sănă-tate suferinților. — Părintele Episcop aduce exemple și face comparații foarte potrivite cu lucruri luate din viața de toate zilele ale cre-dincioșilor, fapt pentru care vorbirile P. S. Sale sunt ascultate cu multă plăcere și lasă urme de lumină în sufletele mulțimei.

După sf. slujbă P. S. Sa urmat de suită cercetează familia părintelui Marșeu, unde Dna ne oferă o mică gustare. P. S. Sa cercetează apoi pe țaranul Comloșan Nicolae și pe inva-lidul Pavel Blaj, căruia trenul i-a fracturat pi-cioarele. Familia numeroasă al acestui creștin primește pe P. S. Sa plângând, văzând că în năcazul lor sunt căutați și mângăiați de Epis-copul Aradului. Apoi luăm masa la casa pă-rintelui Ardelean, unde Dna ne servește cu bucate gustoase, iar la orele 3½ ne reîntoar-cem la Arad, și în aceeași zi seara, P. S. Sa părintele Episcop Dr. Grigorie Gh. Comșa, mânat de datorințe obștești, pleacă la București.

„Armele de apărare ale unițiilor din Mocrea“.

DI V. Pușcașiu ni-a trimis un răspuns la cele comunicate în nr. nostru din 10 Ianuarie. Ca stăpâni de casă și răspunzători pentru tonul redactării ace-stui organ, fixăm următoarele: În organul nostru se susținuseră două lucruri: că părintele I. Pușcașiu face greotăți la trecerea mocrenilor, cari vor să întoarcă la ortodoxie; și că d. V. Pușcașiu a trimis, prin oameni din popor de acolo, vorbă de ocară, preotului nostru misionar, că scrie minciuni și lucruri neadevă-rate, în lucrările sale.

Di V. Pușcașiu, în răspunsul său, ce-l avem, *neagă amândouă lucrurile acestea și se silește a dovedi contrarul și spune, că nici nu cetise lucrările preotului nostru misionar, până după 10 Ian., și astfel se apucă să se răfuiască cu o singură broșurică „Un Neam și un Suflet“, scrisă pentru popor de preotul nostru misionar.*

Intre atari împrejurări, publicăm numai acele părți ale răspunsului dlui V. P., cari privesc cele două chestii puse în discuție, și nu ne putem ocupa coloanele cu combaterea ce o face d. V. Pușcașiu — *fără legătură cu cele două chestii, puse în discuție* — citând păreri despre legături de odinioară cu Papa și de ale unor români, cari critică ortodoxia.

Cu aceste explicații, *publicăm din scrisoarea dlui V. P. aceea ce se ține de obiect și vom da cuvânt dovezilor nouă, ce ni-se imbie din parte preotului misionar. Și cu atâta, vom încheia discuția în publicitate, mai ales că și d. V. P. o spune înainte, că la o altă „provocare“ nu mai răspunde.*

Redacția.

Scrisoarea d. V. Pușcașiu.

Mocrea, 17 Ianuarie 1926.

„...Până azi nu am luat în mână broșurile Dlui Dr. Gh. Ciuhandu, nu le-am băgat în seamă și nici nu le-am dat nici o importanță. Zic, *nu le am meritat* ¹⁾ să le citesc, pentru că dacă vreau să citesc ceva folositor, atunci aflu eu broșuri, de alți autori, cărora le dau cu mult mai mare importanță, decât celor de Di Ciuhandu. *Nu le-am citit prin urmare n'am putut să le critic, nici nu am zis, că conțin minciuni și lucruri neadevărate*, dar fiindcă Dlui voește cu orice preț să le citesc, azi am luat în mână broșura „Un Neam și-un Suflet“, care e și prea bogată în pagini (23), pentru că să aflu câteva puncte de combătut....

„In ceea ce privește primirea din partea tatălui meu pâr. I. Pușcașiu, a celor cari au venit să se declare pentru a trece la ortodoxie conced, că Di Ciuhandu a auzit multe lucruri, dar nimic adevăr. Iși aduce aminte, că *în conștelegere cu tata au fixat 2 zile* — deși ar fi fost de ajuns un sfert de ceas — pentru primirea declarațiilor. In timpul acesta tata anume a stat acasă — a fost informat telefonic Di misionar despre aceasta — au și venit durere numai 14 persoane, dintre cari însă pentru a doua oară au venit abia 3. A mai fost un singur caz, când au venit vre-o 4—5, dar și acestia împreună cu ceilalți și-au dat seama de ceia ce au făcut și n'au mai venit a doua oră. Vede Di misionar, că și-a bătut picioarele înzadar și acuma fiindu-i rușine vrea să arunce toată vina pe tata.

„Dar acum să judecăm cine e cel mai mare meșter pâr. I. Pușcașiu, care a primit întotdeauna oamenii pentru a se declara, sau S. Sa Cociuban,

¹⁾ Limbă g. catolică! După ungureasca: „nem érdemesitettem = nu le-am ținut vrednice... Culegătorul.

care umblând mai pe multe rânduri noaptea prin comună ținând adunări în noaptea zilei de 4 noevre a fost provocat din partea primariului și a polițistului înarmat al comunei să părăsească locul adunării și să nu tulbure poporul? — *Iată de ce fețele bisericesti: nu au meritat cinstea de a le imbiă un loc de sedere.*

„Din parte-mi sfătuesc pe Di Ciuhandu ca în loc se tulbure poporeni liniaștii din Mocrea — în Dumineca sfințirii capelei ortodoxe erau să se bată — mai bine să-și vadă de bapțiștii din Cheri, Târnova, Moroda, Jermata etc. etc.

„Pe nici o provocare a Dlui Ciuhandu nu mai răspund...

ss. Virgil Pușcașiu,
stud. în drept“.

*

Replică.

1. Zice d. V. Pușcașiu, că *nici nu mi-a cetit lucrările; nici le-a criticat și nici nu mi-a trimis cuvinte de ocară.* Sunt dator să-i pun în vedere înștiințarea autografă de mai jos ce mi-s'a trimis din partea alor 3 mocreni:

„Sfințite Dle Protopop! „Când am fost la Di Preot Ioan Pușcașiu, ca săi mulțămim de religia c (a) t (o) l (ică), feciorul Dlui, *Virgil Pușcașiu a spus ca să Vă spunem că prin cărțile și broșurile făcute de Dstră scrieți numai minciuni și lucruri neadevărate, spunându-ne ca să Vă spunem Dvtră să-l dați în judecată pentru ce a vorbit.*

Cu toată stima

ss. Bogdan Petru,
Stanca Miculae,
ss. Mărcuți Nicolae.

2. In chestia declarațiilor de trecere. S. Sa pâr. I. Pușcașiu e cuzat, ca mielul pascal, fiindcă a *fixat două zile* pentru declarații, în înțelegere cu mine.

Sf. Sa n'avea să fixeze zile, îi eră dator să steie la dispoziție în oricare zi i-s'ar prezentă cineva. Căci nu poporul e pentru preot, ci preotul pentru popor. Dacă pe cele două zile le-a fixat, e pentru-că a voit să nu-i primească pe oameni, decât la intervenția mea personală. Pentru refuzul Sf. Sale, poporul eră nemulțumit și voia să între la Sf. Sa, cu gloata și cu recriminări; dar eu l-am calmat. Și dacă Pușcașiu-fiul îmi face acuzații, mă provoc la conștiința părintelui Pușcașiu-tatăl, care, pe drumul dela biserica g. cat., mi-a făcut declarația intimă, că este împăcat în atitudinea mea, din punctul de vedere al legalității. O mărturisesc aceasta pe cuvântul meu preoțesc, dacă pâr. Pușcașiu ar nega-o.

Dar nu e vorba numai de cele 2 zile „fixate“ (10 și 11 nov.), ci și de alte rânduri. Dau dovada, de sub Nr. 35/1926 din arhivul Consistorului.

„Preasfințite Dle Episcop,

„Subsemnații locuitori din comuna Mocrea voind a trece la religia strămoșască ortodoxă română și mergând la dl Preot Ioan Pușcașiu pentru ca să-l avizăm de tr cerea noastră, în totdeauna ne ține cu alte vorbe și nu vrea să ne ia la cunoștință trecerea noastră. Rugăm Preasfințitul Dl Episcop, ca pentru dl Preot Ioan Pușcașiu să nu mai împedecă trecerea credincioșilor la religia ortodoxă....

Mocrea, 28. XII. 925.

ss. Petru Berlo,
ss. Bogdan Petru,
St nea Nicolae,
ss. Mărcuț Nicolae,
ss. Blag Ioan,
ss. Pătru Stanca.

Dar, mai o dovadă: Alții mai mulți s'au plâns preotul I. Cociuban, că păr. I. Pușcașiu a făcut acest lucru și cu alți aspiranți la trecere, umblând să-i ducă pe gheață cu aceea, că declarația a doua nu o poate primi, fiind trecute 14 zile, în vremece tocmai atunci este nelegală trecerea, dacă declarația II. s'a făcut în a 14-a zi!

„Meșterea“ aceasta o cunoaștem și din cazul trecilor dela Moroda, a uniților, la ortodoxie, când tocmai păr. Pușcașiu a ridicat excepții împotriva trecerilor cu ziua a 14-a.

Și-atunci, cum stăm cu „meșterea“?

3. Bine face d. V. Pușcașiu că pune și chestia baptistă în discuție, deși cam necuvincios, când mă îndeamnă să mă ocup de aceasta chestie.

De ce îi vede Dsa numai pe sectarii din Cheriu, Târnova, Moroda și Jermata? Pentru că aceste sunt comune ortodoxe! Plivească Dsa mai întâi rlia baptistă din Minișul de sus (104 suflete) și din Gurba (103 suflete), sate cari s'au uniet la 1834 și în cari a preoțit și tatăl Dsale. Și dacă va stârpi-o, are cuvânt să ne facă nouă reproș.

Până atunci, noi ne vedem de grijile pastorale, și fără de sfat străin. Cele 4 sate ortodoxe au fost cercetate și s'a evanghelizat în ele: în 3 chiar de către P. Sf. nostru Episcop. Fost-am și eu, separat, în două din ele, încă de mai înainte. Dar la Gurba și Minișul de sus, cine a evanghelizat, pentru readucerea sectarilor, din partea g. catolicilor? Nimeni, căci misionarismul lor e îndreptat, întreg-întregut, numai împotriva bisericii ortodoxe.

Un rezultat al evanghelizării noastre o fi, că se desghiață sufletele celor amăgiți cu firmele străine, ale unației și baptismul. De aci vine mișcarea de întoarcere a unieților și o apropiere oarecare pe care o simțim din partea sectarilor. De pildă, după vizitația canonică dela Jermata, — unde mai în vară s'au lăpădat unieții de păr. I. Pușcașiu — la Crăciunul trecut s'a cetit pastoraia P. Sfințitului nostru în adunarea baptistă stârnind adâncă mulțumire sufle-

tească; iar în alt sat, adunarea baptistă a aclamat cetirea cuvântului arhieresc.

Se 'nțelege, cele de mai sus se scriu, în forma aceasta, nu într'atăta ca, răspuns pentru d. V. Pușcașiu, ci mai mult pentru orientarea acelor buni români, cari sunt gata să rupă de pe sufletele lor cătușile străinismului și să se adune din nou în jurul altarelor Bisericii ortodoxe române.

Dr. Gh. Ciuhandu.

Biserica ortodoxă

de G. M. Ivanov.

Un nesfârșit șir de momente „istorice“ pe care le trăim, a căror importanță se pierde în neînsemnătatea eternă a lucrurilor pământești, un vârtej de fapte și evenimente în toate domeniile vieții, diverse și efemere și care fac din suprafața vieții o oglindă frântă — izbândesc pentru foarte scurtă vreme să ne sustragă atenția dela Biserica ortodoxă, al cărei interes devine din zi în zi mai mare și mai viu.

Cu bucurie trebuie să constatăm că oricât ar fi de adânci trăirile ce le provoacă în noi evenimentele istorice, și ori cât am fi ademiniți de miile de feluri de probleme și rezoluții cu care s'a încărcat vremea noastră, — acum ca și în trecut Biserica ortodoxă ocupă locul de cinste în viața noastră sufletească. Mărturisim această constatare și aceasă bucurie, nu ca spectatori lăaturalnici, străini și departe de viața Bisericii noastre, ci ca imediați și conștienți participanți în viața de glorie sau de umilință a ortodoxiei răsăritene.

În anii aceștia suntem mai hotărât, ca în alți ani, siliți să punem chestiunea raporturilor care există, care ar trebui să existe, între Biserica ortodoxă și sufletul nostru. Fiind că ceea ce s'a întâmplat în vremea noastră, nu s'a mai întâmplat nici când. Țări întregi sunt distruse de uraganele revoluțiilor barbare și ateiste, popoare întregi sunt turburate și mutate de loc, ca de cataclisme subterane, ruinele noi și imense au acoperit civilizația și cultura veacului acestuia. Nu este vorba numai de Rusia — unde revoluția a prăbușit istoria și realitățile ei. Fiecare din popoarele ortodoxe și-a avut drama proprie, fiecare și-a văzut instituții și legi și valori sufletești prăbușite, și tot ce era mai cu drag moștenit din trecut descalificat, batjocorit, azvârlit la pământ de către aceiași furie de prefaceri sociale.

În mijlocul acestor ruini — singura a rămas natinsă, neclintită, și încă mai tare întărită Biserica ortodoxă. Persecutată cu mai multă înverșunare decât în veacurile până la Constantin cel Mare, persecutată de o intelectualitate raționalistă, antibisericească și pe față ateistă persecutată de vijeliile negative ale masselor inconștiente, cărora li s'a promis instituții

de moralitate superioară prestigiului Bisericii ortodoxe. — Ea a rămas, neclintită, întregă, nestrucată. Cu cât tendința vrăjmașilor Ei de a o umili a fost mai energică, cu atât prestigiul Ei a crescut mai mult. Cu cât mai mult se vorbește de inutilitatea ei, cu atât mai necesară devine societății, poporului, omului. Cu cât viața își pierde temelile de până acum, — cât atât oamenii înspăimântați și cuprinși de panică se adună sub acoperișul Ei binecuvântat.

Și am văzut că în aceste zile grele, Biserica ortodoxă a arătat nu numai o uimitoare rezistență pasivă, ci ceia ce ne interesează: capacitatea de a se organiza, și prin puterea harului de care este onorată — să atragă la sine inimile și mințile noastre. Nu însemnează nimic că, în Rusia de pildă, atâți episcopi și preoți, și călugări au pierit și pier ca niște mucenici, iar în alte țări unde puterea laică și-a însușit dreptul de a teroriza Instituția divină, clerul s'a transformat cu mici excepții în armată politică. Biserica n'a suferit nimic în fond și vocea celor puțini, vocea celor ce n'au căzut încă, chiamă îndrăzneț și îndărătnic pe cei credincioși în încăperile Ei.

În ce constă tăria Bisericii ortodoxe?

Nici catolicul, nici protestantul, nici raționalistul ateist nu vor pricepe vreodată. Pentru omul apusului — fie că e catolic, fie că e protestant, fie că e ateist, Biserica ortodoxă apare ca o enigmă, dacă bunăvoința lor le permite să vadă în Biserica noastră ceva mai mult decât o schismă sau o superstiție. Există și printre noi, în țările noastre ortodoxe o mulțime de oameni, cari îngâmfati de o cultură apuseană, privesc Biserica noastră de sus în jos, cu dispreț, ca ceva imperfect și vremelnic, ceva neputincios și anacronic.

Îngâmfat de dogma catolică despre biserică unică, adevărată și ecumenică, cum își consideră catolicul Biserica sa, el vede în Biserica noastră o biserică schismatică, lipsită de adevăr, fiind în afară de adevărul dumnezeesc, slăbită prin dezorganizare seculară, incapabilă atât în consolidarea dogmelor cât și în acțiunea ei practică. Catolicul nu poate admite că biserică ortodoxă va ocupa un loc însemnat în lume, având o misiune — misiunea aceea pe care i-a fixat-o și i-a clarificat-o însăși întemeietorul ei, Hristos. Lichidarea schismei ortodoxe este un punct din programul de evanghelizare al papalității — o întreprindere care nu dă poftă lichidatorilor de a o studia, de a-i vedea rădăcinile adânci în sufletul orientului, de a-i simți necesitatea aici, și de a-i constata nemurirea și divinitatea.

Nici protestantul nu poate înțelege Biserica noastră. În ortodoxia creștină, protestantul vede o formă primitivă a creștinismului. Ca orice fenomen primitiv, creștinismul oriental este lipsit de spiritul științific — acest spirit, singurul care pentru protestant contează și dă tărie și prestigiu ori cărei credințe religioase. Criticile ce le aduc protestanții Bi-

sericii noastre evidențiază lipsa problemelor educative ale ortodoxiei, lipsa conștiinței acestor probleme, neputința de a-și însuși un rol moral propedeutic, pentru a deveni un factor de creștinism activ. Protestantul care se laudă cu metodele lui științifice în examinarea și aprecierea sentimentalității religioase a Orientului nu-și dă niciodată silința să considere creștinismul ortodox și Biserica ortodoxă în perspectiva istorică și să vadă că istoria popoarelor ortodoxe este istoria ortodoxiei lor. Și e puțin lucru un popor cu istorie, și nu însemnează nimic oare când istoria unui popor se înfățișează ca istoria religiozității sale? Cum nu va rămâne un mister Biserica ortodoxă pentru mintea semiraționalistă a protestantului, când mintea lui se apropie de examinarea religiei noastre cu metodele bune numai pentru laboratorii de fizică sau de chimie?

În fața acestor inamici înverșunați, în fața vieții chiar, care ne este în timpul acesta vrăjmașă, nefericiți de propriile noastre nefericiri, întristați de tristețea universală, care a învăluit pământul pentru nenumăratele nelegiuiri ce le-am săvârșit în ultimul timp, cugetarea noastră se retrage în visările dulci despre o viață plină de liniște indiferent dacă această liniște și dacă pacea de care însetăm e plasată dincolo de terminul vieții, sau undeva aici pe pământ. Un sentiment infailibil în intuițiile sale ne îndeamnă spre Biserica străbună, care ne oferă pacea și împăcarea. Nu suntem noi cei dintâi — și nu acum pentru prima oară — sufletele rănite caută mângâiere în Biserica.

Nenorocirile revoluției au provocat nu numai în Rusia ci și în toată lumea ortodoxă renasterea spontană a sentimentului religios, fiindcă experimentul poporului rus este fără îndoială și experiment al vecinilor săi celor mai apropiați, de aceeași credință și de aceeași soartă religioasă.

Se poate răspunde că după ce va trece nenorocirea și durerea va fi uitată, uitată va fi și biserică. Noi nu știm când în lumea aceasta va înceta suferința omenească — dar așa pusă chestiunea nu schimbă întru nimic necesitatea Bisericii, fiind că Biserica este înainte de toate mâna mângâietoare.

Și nu este deloc adevărat că omul se îndreaptă spre biserică numai în timp de suferință. Dacă intelectualitatea rusă, de o pildă, contează ceva în cultura omenirii, trebuie să se știe că și până la revoluție, ea, cu mici excepțiuni, a fost întotdeauna întoarsă cu fața spre Biserica ortodoxă, și ortodoxismul creștinesc a fost pentru ea — cetatea mântuirii.

Biserica ortodoxă oferă stabilitate inimii noastre, reazăme neclintite sufletului bătut de toate entuziasmele amăgitoare, și doctrină suficientă pentru îmblânzirea intelectului nostru cercetător.

În timp de nenorociri — pacea și energia de rezistență activă. Fiindcă vremea ne-a pus problema

raporturilor între Biserica ortodoxă și sufletul nostru — noi vom desfășura această problemă, ca să avem satisfacția să dovedim că în centrul acestei micuțe istorii omenеști — care trece ca valul deasupra generațiilor — rămâne singură neschimbată și singura plină de interes și de importanță, — cel puțin pentru acei ce-și trăiesc conștient viața Biserica noastră ortodoxă.

Cuvântul.

Franța pentru Regele Ferdinand.

„Le temps“ publică în legătură cu aceasta:

„Intr’o propunere din luna Decembrie și de care consiliul municipal n’a putut lua act decât acum, din motive materiale, d-nii de Fontenay și Le Prevost de Launay semnălează colegilor că singura dintre marile puteri aliate și acele ai căror soldați au luptat alături de noi în timpul războiului. România nu și-a văzut cooperarea sa amintită printr’o inscripție cu numele Regelui pe una din străzile sau bulevardele noastre. Intr’un scurt și patetic istoric, cei doi consilieri au amintit mai magnificul succes dela Mărășești unde românii fără alt ajutor decât al misiunii franceze, au sfărâmat ofensiva lui Mackensen și au salvat Moldova“.

Mai departe, „Le Temps“ anunță că cei doi consilieri, reprezentând cartierul Chaillot au cerut ca jumătatea de jos a bulevardului Sena, care duce dela grădina Trocadero până la Piața Sena, să poarte numele Regelui Ferdinand, fără ca prin aceasta să diminueze cu nimic mândria inspirată de marea victorie a lui Napoleon. Indoitul omagiu, adus de către Paris României și Soveranului său care a știut în ceasuri de cumpănă să ne conducă la victorie, e mai mult decât o simplă satisfacție a vanității noastre de parizieni ai orientului. E dovada că sensul victoriilor noastre și al ceasurilor de suferință, rămase până acum confuze în opinia marelui public aliat, începe să apară în adevărata lumină. — Inscripția unui nume pe o placă, înseamnă mai puțin poate, decât cuvintele calde, rostite de cei doi consilieri parizieni, cu acest prilej. E adevărat că dintre acești consilieri, nici unul nu se numește Tancred, și cu atât mai puțin, Constantinescu.

Un sat sășesc.

România noastră e azi mare. Intinderea ei nu e cu mult mai mică decât a Angliei. Granițele ei s’au lărgit dincolo de Carpați și Prut, peste ținuturi cari de multă vreme au stat sub administrațiuni streine, diferite. Mai mult încă; împrejurările istorice ale acestor provincii au făcut ca ele să fie populate cu seminții felurite de neamuri, fiecare cu firea și obiceiurile lor.

Așa bunăoară în Ardeal nu sunt numai români.

Aceștia formează temelia populațiunii, dar sunt împetrițiți, ba cu sași, ba cu unguri.

Dintre toate aceste seminții, merită o atențiune deosebită sașii, din neamul nemților, veniți în Ardeal rânduri, rânduri, încă pe vremea când dincoace de Carpați se întemeiau Principatele Române.

Toți stăpânitorii de pe vremuri ai Ardealului, le-au dat ocrotire și sprijin, pentru că erau un neam de oameni muncitori, cu râvnă de a-se instrui și și-și căuta de gospodăria lor, apărându-și credința și limba.

Sunt însușiri de care s’a ținut seamă. Au fost împroprietăriți cum s’au așezat într’un loc și au avut parte să pule mâna tot pe locuri sau mănoase sau frumoase.

Așezați de atâta vreme într’un loc, nestingheriți de nimeni, în afară de năvala turcilor într’o vreme, a tătarilor din când în când, ei și-au întemeiat gospodăria sistematică ca și în țările depărtate apusene. Multe sate românești din Ardeal, megieșe satelor sășești, au împrumutat și ele dela sași spiritul lor de ordine și de gospodărie, așa în cât nu prea este azi deosebire mare bunăoară între Rășinari și Săliște, sate românești și între Râsnov ori Cisnădia, sate sășești. Deosebirea e numai în firea adâncă a fiecărui neam, românului plăcându-i mai multă lumină în casă, mai mult aer prin prejurul casei, pe când sasul, posac din fire, își obloneste ferestrele, își ferecă poarta, trăind mai închis îndărătul zidurilor înalte dela fața casei.

Dacă românii din apropierea satelor sășești, fie în Ardeal fie în Bucovina, au deprins ceva, mai ales din gospodăria casnică și din înclinarea spre un trai mai omenesc, nu e rău ca să știe și cei mai din depărtare cum e sasul și casa sășească.

Nu ar fi rău chiar dacă frunțașii satelor românești de dincoace de Carpați, s’ar întovărăși între ei și ar face în zi de sărbătoare un drum până în satul cel mai apropiat sășesc. Ar avea multe de învățat și Doamne! nimic nu se învață mai cu temei decât ce se vede la fața locului.

Satele sășești se deosebesc prin așezarea regulată a caselor. Ulițele satului nu sunt strâmbe, întortochiate, infundate. Sunt pe cât se poate de drept tăate și adese măcar pe margini cu podișcă de piatră ori chiar de asfalt pentru ca să nu se care tot glodul în casă și să poată oamenii lesne trece dela

un vecin la altul. In cele mai multe sate mai vechi, chiar mijlocul străzii este petruit mai bine decât în târgurile noastre. Casele sunt rânduite ca măsurate cu sfoară; nu e una mai la față și alta mai în dos. Poarta e de regulă mare, largă, streșinită așa în cât casă cu casă legată prn zid, fac un zid nesfârșit dealungul străzii. In fața gospodăriei, lângă poartă adeseori e un buștean, o piatră, sau chiar o bancă, unde stau gospodinele la vorbă în zilele de sărbătoare. Nu se pun jos, pe pământul abia svântat de primăvară, pentru ca să răcească lesne.

Mare cinste se dă școalei și bisericei. Clădirea cea mai mare din sat cu două rânduri e a școalei, iar biserica mai în toate satele săsești e mândră, de zid, cu turn înalt, ca să se vadă cine știe de unde. Pe vremea veche, biserica eră locul unde se strâgeau toți sătenii ca să se împotrivescă năvălitorilor. De aceea multe din biserici au rămas și azi întărite cu ziduri groase, cam cum erau mănăstirile noastre.

Și biserica nu e goală. Ți-e mai mare dragul să fii Duminica dimineață în preajma unei biserici săsești. Mai ales fetele se îmbracă cu ce au mai scump, își pun pe cap un soiu de potcap, înzorzonat cu cordele și flori și pășesc voioase spre biserică, ascultând cu sfințenie până la sfârșit slujba bisericască și nelipsita predică. In satul lor crășme n'am prea văzut. Chiar în satele nemțești din sudul Basarabiei n'am întâlnit crășmă. Dugheni, curate și bine orânduite, din potrivă, sunt felurite, iar drumetuțul poposit în sat săsesc să fie sigur că va găsi ce să mănânce. pregătit și cu gust. Multe sate din Ardeal, mai în apropierea târgurilor mari, au casele luminate cu electricitate, iar în lungul străzilor, în fața fiecărei case e plantat câte un copac care dă umbră și uneori chiar fructe. Dar, Doamne păzește nu ar întinde cineva mâna ca să rupă un măr din copacul care se află în fața casei vecinului.

Și așa, când întrii într'un sat săsesc, ori unde ar fi el, în Dobrogea; Ardeal; Bucovina ori Basarabia, simți că ai de-a face cu oameni chibzuiți în toate, orânduți, cari țin la satul lor și-l vor mai mândru de cât al vecinilor. Locul cel mai frumos din sat îl dau pentru școală și biserică; străzile le țin curate și îngrijite căci î-și dau seama că e spre binele fiecăruia. Țin unii la alții, se înțeleg când e vorba de binele obștesc și rar de tot s'ar găsi de aceia care să fure din curtea vecinului, sau să-i facă vre-un rău mai adânc. I-au învățat să se cinstească unii pe alții, să se ajute între ei și să fie strânși la un loc mai ales valorile neprielnice de demult, precum și faptul că se găseau în țară străină, înconjurați tot de alte neamuri.

Satul săsesc este orânduit și curat; mai orându-ită și mai curată e gospodăria fiecăruia. Despre ea voi scrie în alt număr.

„Albina“

I. Sim'onescu,
profesor la Universitatea Iași.

Prefectura Județului Iași.

C O P I E

de pe Circulara D-lui Prefect al Județului Iași
către primari.

Prefectura Județului Iași tipărește pentru a doua oră calendarul îndreptat și îl distribuie credincioșilor spre a se călăuzi de el.

Spuneam la sfârșitul anului 1924, când am împărțit în județ primul calendar îndreptat, că până cu un an înainte noi am sărbătorit Nașterea Mântuitorului omenirii cu 13 zile mai târziu și că am făcut un păcat, pe care Dumnezeu avea să ni-l erte pentru că nu se îndreptase calendarul și nu aveam de ce ne conduce ca să nu greșim.

Indreptarea calendarului se întemeiază pe măsurătoarea timpului dela nașterea lui Isus Hristos, măsurătoare, făcută de mari cărturari numiți *astronomi*, cari ne înștintează că în cutare an, lună, zi și oră va fi întunecime de lună și se adeverește: că în cutare an, lună, zi și oră va fi întunecime de soare și se împlinește și aceasta sau că în cutare timp va trece deasupra pământului o stea cu coadă, numită *cometă*, și se adeverește și vestirea aceasta. Nu se înșală deci acești mari învățați ai lumii nici atunci când socotesc timpul dela Nașterea lui Isus și ne spun că până în 1923 noi am serbat această mare sărbătoare și cele ce urmează ei mai târziu de cum se cuvine.

Afișați calendarul îndreptat, pe care vi-l trimit, la primărie și celelalte autorități din comună; rugați pe onoratul paroh să-l afișeze la biserică; distribuiți-l școalelor ca în fiecare sală de clasă să se lipească pe perete: vreau ca să pășească în viață copiii cunoscând zilele când se prăznuiesc întâmplările cele mari din biserica lui Hristos și se prăznuiesc sfinții cei mari, cari au făcut jertfă cu viața lor numai pentru ca învățăturile cele adevărate de înfrățire și iubire între oameni ale Mântuitorului să stăpânească lumea; distribuiți-l apoi gospodarilor din comună ca să nu fie nedumeriți când cad cu drept sărbătorile, pe cari creștinul trebuie să le țină cu sfințenie.

Și fiindcă suntem în preajma Crăciunului, vă rog ca în ziua Nașterii Mântuitorului, când d-v. și celelalte autorități vă veți găsi negreșit în biserică, să îndreptați în șoaptă în fața altarului mulțumiri către Dumnezeu, așa cum va face și parohul în altar, că ne-a învrednicit să ne putem călăuzi de calendarul cel adevărat.

Prefectul Județului Iași,
P. Fintinaru.

Citiți și răspândiți

Biserica și Școala

CONCURSE.

Pentru întregirea vacantului post de preot-paroh din parohia Bara, tractul Belinț, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Usufructul unei sesii, parte arător, parte fânaț.
2. Usufructul unui intravilan de trei pătrare de jugăr.
3. Casă parohială.
4. Stolele legale.
5. Retribuția dela stat.

Parohia e de cl. I, dar cu înaltă încuviințare consistorială, se admit și concurenți cu cvalificație de cl. II-a.

Alcșul va purta sarcinile publice după sesie și după intravilan și e obligat, ca fără altă remunerație, să catihizeze școlarii ortodocși români din parohie.

Doritorii de a reflecta la acest post, pe lângă respectarea §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii, au să dovediască, că întrunesc condițiile concursuale.

Reflectanții, când cer voie să se prezenteze în parohie, au să dovediască șefului tractual, că întrunesc aceste condiții.

Intru-cât sunt din alte dieceze, trebuie să ceară în persoană binecuvântarea P. S. D. Episcop diecezan spre a putea concura.

Reflectanții sunt poștiți ca, în terminul concursual, să se prezenteze într'o Duminică, ori într'o sârbătoare în sf. biserică din Bara, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, eventual în slujire și'n oratorie.

Petițiile concursuale se adresează comitetului parohial, dar se trimit protopresbiterului tractual în Belinț. județul Timiș-Torontal, se înțelege în terminul concursual.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu: *Gherasim Sârbu*, protopresb.ter.

—□—

1—3

Conform rezoluțiunei Vener. Consistor Nr. 70/9.6 pentru îndeplinirea parohiei vacante Bonțești, se publică concurs cu termen de 30 zile.

Beneficiu: 1. Sesie parohială din 24 jugh. situat în 3 locuri. 2. Eventual încă 8 jugh., strămutate de Criș, azi în folosința Iosășenilor și sub proces, dar aparținătoare acestei sesii. 3. Casa parohială. 4. Ștole legale. 5. Intregire de salar dela stat.

Alesul va predica în toată Dumineca și sârbătoarea, va catihiza la școlile din loc fără alta remunerație.

Parohia este de cl. II-a, dela reflectanți se re-

cere cvalificațiune corespunzătoare. În mod excepțional se admit și concurenți cu cvalificațiune de cl. III.

Reflectanții își vor înainta recursese adresate către com. par. oficiului protopresbiteral din Buteni, având a se prezenta în sf. biserică din Bonțești pentru a-și arăta desteritatea în oratorie și rituale.

Reflectanții din alte dieceze trebuie să ceară învoirea Arhiepiscopului nostru pentru a putea recurge la aceasta parohie.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu: *F. Roxin*, ppter.

2—3

A v i z.

Se aduce la cunoștința On. public, autorităților publice și autorităților bisericești, că am deschis un birou de

„ARCHITECTURĂ și CONSTRUCȚIUNI“

instalat visa-vis de gara CFR. Arad.

Executăm tot felul de planuri și devize pentru locuințe, școli și biserici și alte lucruri cari aparțin arhitecturii, totodată și întreprindem orice lucrări de această ramură.

Cu stimă:

DAN și DRECIN,

Birou de Arhitectură și Construcțiuni.

A v i z

Cu onoare aduc la cunoștință onorabilului public și autorităților bisericești, că în Arad, str. Românului Nr. 7, am deschis un *birou tehnic de arhitectură; construiesc orice planuri de casă, școli și biserici* împreună cu devizele (preliminare) lor, mai departe execut colajonări de totfelul de lucrări de zidiri și întreprind totfelul de lucrări tehnice, clădiri etc.

Cu stimă:

Teodor Cioban,
arhitect.

Redactor responsabil: **SIMION STANA** asesor consistorial
Censurat: Prefectura Județului.